

Grijp nu de kans aan om duurzamer te bankieren

Obama heeft gelijk: er is een wereldwijde hervorming nodig van het financiële stelsel. Daarbij is druk vanuit de duurzaamheidsbeweging onmisbaar.

Ruud Lubbers en Paul van Seters
oud-premier en Worldconnector;
hoogleraar TiasNimbas Business-
school/Universiteit van Tilburg

President Obama heeft het debat over het financiële stelsel in een stroomversnelling gebracht met zijn voorstel om zakenbanken en spaarbanken te scheiden en grenzen te stellen aan de omvang van banken. Dit gaat veel verder dan wat – in Nederland – de (bancaire) commissie-Maas en de (parlementaire) commissie-De Wit op de agenda hebben gezet.

Het is goed dat de financiële crisis in ons land zo grondig wordt onderzocht, maar de blik is met de twee commissies toch te veel naar binnen gericht. Daarmee voorkom je geen volgende internationale crisis. De duurzaamheidsbeweging moet de plannen van Obama nu omarmen, en aandringen op structurele hervorming van de financiële sector.

De commissie-Maas (Adviescommissie Toekomst Banken) kwam met aanbevelingen die grotendeels zijn overgenomen door de Nederlandse Vereniging van Banken. Dat heeft geleid tot een Code Banken, een vorm van zelfregulering die alle Nederlandse banken onderschrijven en die per 1 januari 2010 van kracht is.

De Code richt zich vooral op versterking van het beleid van banken, risicomangement, audit en beloningsbeleid. De Code bevat ook een moreel-ethische verklaring (bankierseed) en principes inzake deskundigheid en permanente educatie (bankiersexamen). Dit alles valt toe te juichen, maar behoedt het ons voor de volgende financiële crisis?

Men kan de Code Banken beschouwen als een serieuze, positieve bij-

Filippijnse beurshandelaren bekijken Obama's 'troonrede'.

FOTO EPA

drage van de sector, en toch zal heelaas de invloed daarvan op het voorkomen van nieuwe rampspoed zeer beperkt zijn. Dat heeft allereerst te maken met het mondiale karakter van de huidige crisis. De Code is per definitie beperkt tot Nederland en iedereen is er inmiddels achter dat een mondiale crisis alleen met mondiale oplossingen kan worden verholpen.

Een tweede argument kan worden ontleend aan de hoorzittingen van de commissie-De Wit (Parlementair Onderzoek Financieel Stelsel). Vertegenwoordigers van de financiële sector blijken diepgaand met elkaar van mening te verschillen over de feitelijke omstandigheden die tot de crisis hebben geleid.

Deze meningsverschillen worden geïllustreerd in twee recente boeken van gerenommeerde bankiers. Peter Blom, bestuursvoorzitter van Triodos Bank, velt in 'Het Nieuwe Bankieren' een snoeihard oordeel over

het falen van bankiers. Bert Heemskerck, oud-topman van Rabobank, is in 'Een Gezonde Krimp' veel genuanceerder. Blom bepleit een wezenlijke omslag in het denken en handelen van bankiers, onder meer door invoering van de bankierseed. Volgens Heemskerck hebben de meeste bankiers in Nederland de afgelopen veertig jaar „steeds volgens deze code gebankierd”.

Dit vooral op eigen land georiënteerde debat over hervorming van de financiële sector wordt nu geconfronteerd met de vérstrekkende voorstellen van Obama. In de reacties daarop blijven twee zaken opvallend onderbelicht: de rol van de Financial Stability Board (FSB) en de rol van maatschappelijke organisaties.

De FSB, het belangrijkste orgaan van de G-20 (de 20 grootste economieën plus de Europese Unie) op het terrein van financiële hervorming, werkt aan aanbevelingen voor de eerstvolgende bijeenkomsten van de

G-20. Die zijn in juni in Canada en in november in Zuid-Korea. Wat de FSB dit jaar gaat aanbevelen, is uiteraard nog niet bekend. Maar het belang en de grote invloed van de FSB kunnen moeilijk worden overschat.

Het pikante daarbij is dat Mario Draghi, president van de Italiaanse centrale bank en voorzitter van de FSB, al direct positief heeft gereageerd op de voorstellen van Obama. Dat kan wijzen op afstemming tussen de Amerikaanse president en de FSB, wat het draagvlak niet alleen van Obama's voorstellen maar ook van de aanbevelingen van de FSB aanzienlijk zou versterken.

De rol van maatschappelijke organisaties (ngo's) is een heel ander verhaal. De afgelopen tientallen jaren is de invloed van ngo's bij vraagstukken van *governance* sterk toegenomen. Zo hebben Nederlandse ngo's (Oxfam Novib, Amnesty International, Mileudefensie, FNV Mondiaal en Dierenbescherming) een jaar geleden een belangrijk initiatief genomen om banken te bewegen duurzamer te opereren: de Eerlijke Bankwijzer. Die stelt consumenten in staat bewust te kiezen voor de meest duurzame bank.

Vice-premier Bos heeft zich vierkant geschaard achter de voorstellen van Obama. Dat is van groot belang. Maar een doorbraak in de hervorming van het financiële stelsel zal hand in hand moeten gaan met druk vanuit de duurzaamheidsbeweging. Vandaar de noodzaak dat maatschappelijke organisaties, als vertegenwoordigers van de *civil society*, zich luider laten horen in het koor van reacties op de plannen van Obama, en zich intensiever bemoeien met de aanbevelingen waar de FSB thans op broedt.